

BESLUT

2013-12-20

Dnr: 13/02040 och
2048

SAKEN

ABC, SVT1, 2013-09-15, kl. 18.10 och 19.55, inslag om valkampanjer på internet inför kyrkovalet; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslagen fälls. Granskningsnämnden anser att de strider mot kravet på opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGEN

I *ABC*-sändningarna kl. 18.10 och 19.55 uppmärksammades kyrkovalet som ägde rum samma dag. Nyhetspresentatören sa bland annat att vallokalerna hade varit öppna sedan i förmiddags och att ett preliminärt resultat väntades senare samma kväll. Därefter följde ett inslag som handlade om valkampanjer på internet. I påannonseringen till inslaget visades texten ”Kyrkovalet, kaxiga nätkampanjer” i bild samtidigt som nyhetspresentatören bland annat sa följande.

Samtidigt som intresset för att rösta i kyrkovalet har minskat så har årets kampanjer varit både hetare och kaxigare än någonsin, åtminstone på nätet.

I reportaget som följde sa reportern följande.

Det är inte helt självklart för alla vad kyrkovalet innebär och statistiken talar sitt tydliga språk. Intresset för att rösta blir allt svalare och de senaste valåren har deltagandet gått ner både i Stockholm och Uppsala stift. Men aldrig tidigare har kyrkovalet fått så mycket uppmärksamhet på sociala medier som i dag och mest handlar det om att uppmana unga att rösta för att inte släppa fram främlingsfientliga partier.

Samtidigt som reportern sa detta visades bilder på olika kommentarsfält på sociala medier och en bild på vad som såg ut att vara socialdemokratiska

ungdomsförbundet SSU:s kyrkovalskampanj på Facebook. Därefter visades ett animerat filmklipp från SSU:s kampanjfilm tillsammans med texten ”Ur SSU:s valkampanj”. Klippet innehöll bland annat en bild på Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson som höll i något som såg ut som ett rör, Rysslands president Vladimir Putin sittandes på en häst och Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund som vinkade. Samtidigt sa en speakerröst följande.

Visste du att rasister, homofober och antifeminister mobiliserar sig starkt inför årets kyrkoval.

Medan kampanjfilmen rullade i bakgrunden, där orden ”Homofobi” och ”Kvinnoprästmotstånd” ströks över, sa reportern följande.

SSU går ut hårt med sin kampanj och provocerar gärna med att säga att Jesus är socialdemokrat.

Samtidigt visade ett klipp från kampanjfilmen där Jesus, omgärdad av blommor med respektive riksdagspartis partisymbol, plockade en ros. Därefter intervjuaades SSU:s förbundssekreterare som sa följande.

Vi tror att man måste sticka ut och man måste dra det till sin spets och säga vilka värderingar ska få styra. Och då måste man, för att nå den unga målgruppen vara lite edgy. För den unga gruppen är det nog iskallt i de valstugor som ens finns i kyrkovalsrörelse, för oss så är ju internet vår valstuga för den unga målgruppen i kyrkoval. Fler unga än på länge vet om att det är kyrkoval och då tycker jag att vi har lyckats.

ANMÄLNINGARNA

Inslagen har anmälts av flera personer som anser att de närmast kunde liknas med valproaganda för Socialdemokraterna inför stundande kyrkoval. Anmälarna är kritiska till att SSU:s kampanjfilm visades och att ingen företrädare för Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna fick bemöta de starka påhopp som gjordes mot partierna i kampanjfilmen. Flera anmälare är vidare kritiska till att Jesus påstods vara socialdemokrat i kampanjfilmen.

En anmälare har anmält flera inslag i *ABC* den 16 september 2013. Granskningsnämnden har dock inte kunnat finna något inslag den dagen som motsvarar anmälarens beskrivning. Nämnden har därför valt att granska anmälan utifrån inslagen den 15 september 2013.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslagen överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Söndagen 15 september 2013 genomförde Svenska kyrkan val till församlingar, stift och kyrkomöte. Totalt 5,5 miljoner svenska medborgare är röstberättigade medlemmar i Svenska kyrkan. Kyrkovalet hade därför ett stort samhällsintresse. De så kallade nomineringsgrupperna i kyrkovalet har starka kopplingar till svensk partipolitik. Trots detta och att processen liknar den för allmänna val med röstkort och valsedlar så handlar det om en medlemsomröstning och inte ett allmänt val.

SVT bevakade kyrkovalet i flera inslag i rikssända och regionala nyheter under dagen. Bland annat gavs preliminära rapporter om valdeltagandet. Syftet med det aktuella inslaget var att visa hur internet i allmänhet och sociala medier i synnerhet blivit en allt viktigare plattform för de politiska ungdomsförbunden i arbetet för att nå unga. I inslaget visades en kort sekvens (13 sekunder) med ett klipp ur en kampanjfilm som SSU släppt på nätet, som ett exempel på en kampanj som fått stor uppmärksamhet i sociala medier. Under större delen av klippet hördes dessutom reportern beskriva filmen i stället för att originalljudet hördes. Eftersom syftet med inslaget var att visa på fenomenet provocerande kampanjer som väckt uppmärksamhet så var det naturligt att visa ett utdrag ur en sådan.

Inga kyrkopolitiska åsikter framförs i inslaget och inga frågor ställs om ungdomsförbundets eller partiet och nomineringsgruppens politik i kyrkovalet. SSU:s företrädare uttalar sig bara om hur de försöker nå ut till unga via internet. Därför fanns inget behov av att låta andra grupper i kyrkovalet kommentera SSU:s kampanjvideo.

Redaktionen sökte fler exempel men fann att det aktuella klippet bäst illustrerade fenomenet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska bedriva programverksamheten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (5 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis bland annat att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämndens mening framgick det tydligt att de klipp som förekom i inslagen, och som av reportern beskrevs som provocerande, var tagna ur SSU:s kampanjfilm. Det förhållandet att Jesus påstods vara socialdemokrat eller att ingen företrädare för Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna medverkade i inslaget och bemötte de påståenden som förekom i kampanjfilmen kan enligt nämndens mening inte i sig anses medföra att inslagen strider mot kravet på opartiskhet.

Granskningsnämnden konstaterar att de aktuella inslagen sändes på valdagen för kyrkovalet och att vallokalerna vid tidpunkten för de aktuella sändningarna fortfarande var öppna. Att sända okritiska inslag med kampanjmaterial med politiska budskap, på det sätt som skedde strax innan vallokalerna stänger, kan enligt nämnden inte anses vara förenligt med kravet på opartiskhet. Sändningen av inslagen vid den aktuella tidpunkten strider därför mot kravet på opartiskhet i SVT:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Leif Hedman, Martin Holmgren och Pia Kronqvist efter föredragning av Tarek Touma.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Tarek Touma